

1981
va, ni
o koli
1.

akari
mogd
denw
a jdn
Faga.

ogon
Saro
taara
jugu
yer

a ye
kali
van-
ikaw

, a
, o
Jara
drd,
3)

ko.

san tannan — nimorò 117

nowanburu kalo — san 1981

bp:24 - bamakò (mali)

télefon: 22-21-04 CCP : 0155

doromè 5

Kibarudilalaw kuntigi: amadu ganyi kante

sikaso ni kucala sira baana

San 1981 Novanburu kalo tile 12 don kera nisondiya ye sikaso ani kucala kono, bawo, gudorón sira labirala mogow ye a dugu fila ni nyogon cè o don. Nyenajew kera, ka mali nyemogow wale nyuman don a sira dilali la.

Sikaso ni kucala sira janya ye kilometre 127 nyogon de ye, min bee kera gudorón ye, n'a kono be ta metere 6 nyogon na. Pon 12 ani dalo 9 de jora k'a fara sira yere dilali kan.

A baaraw daminena san 1979 desanburu kalo la, k'u ban pewu san 1981 novanburu kalo la. A nafolo bolen bee lajelen benna mali war miliyari 7 haké de ma.

kibaru

a be bo kalo o kalo, faso ka kibarudiso ka yamaruya kono

doroguko dama temena

Ni mogó min ko "dorogu ye den kelen demba-ga ye" o tigi ye den kelen fagabaga de ye, ka d'a kan, dorogu be mogó faga.

Kuma bee n'a koro don. Hakilimaw b'a faamuya joona; nka hakilintanw ani yurugu-yurugu mogow, olu be men a nyè nyinini na, f'u be fili a fo kun ma.

Mali ciklaw, i n'a fo kungo kono mogow, olu de ka ca ni mogó tow ye. Jamana jigi be dalen b'olu de kan, bawo, olu de be balo lase baarakelaw ma dugubaw kono. N'olu y'u sen don doroguta la, jamana jigi be tigè, fo tigeko jugu.

Min ye doroguko ye, o dama temena Mali kono sisan. A kera siranko yere ye; fo nyemogow ye jama-kulu kerènkerènn siyi sen kan a kelleli koson. Nka, min ka fisa kosèbe, o ye yere tanga ye dorogu ma.

hin bee ye dorogu minelen ye polisiw fe.

alimanw ka televison zdf ni kibaru

K'a ta san 1981 Novanburu kalo tile 10 na k'a bila a tile 20 na, Aliaman Jamana min be wele repibiliki federali dallimani (RFA) o ka televison "ZDF" baara kela mogó naani nana jata la "KIBARU" kan; ja minw bëna kë siniman ye, min bëna bo an ka jamana fi-la bee kono.

Jata in sen fe, Aliaman ni "KIBARU" baara kela sera sugula, wele sebugu kono ani kula, kulukorò mara kono ani banankorònin, Segu mara kono ani bagidila isini na segu.

"udpm" de be mali kow boloda

Kibaru nimorò caman kono an da sera "UDPM" bolofaraw yelèmali ma, i n'a fo komitew; susè-kisónw ani sekisónw.

Olu yelèmali kun te dòvèrè ye ka taama sen kura don pariti koro walasa jamana haminakow be se ka latèmèn teliya la cogo min na.

Bee y'a don ko pariti de be jamana kow boloda sira bee kan: politiki sira; nafa sorò sira ani danbe ni seko ni donko siraw.

Yelèmali baara in da sera sekisónw ma sisan mali fan bee kono. N'olu fana banna, se be ke sanfe bolofaraw ma; ka sorò ka kow boloda cogo n'u latèmèn cogo to pariti nyemogow bolo.

san 1982 jate sèbèn

	zanwuye kalo	feburuye kalo	marisi kalo	awirili kalo
kari	3 10 17 24 31	7 14 21 28	7 14 21 28	4 11 18 25
ntènèn	4 11 18 25	1 8 15 22	1 8 15 22 29	5 12 19 26
tarata	5 12 19 26	2 9 16 23	2 9 16 23 30	6 13 20 27
araba	6 13 20 27	3 10 17 24	3 10 17 24 31	7 14 21 28
alamisa	7 14 21 28	4 11 18 25	4 11 18 25	1 8 15 22 29
juma	1 8 15 22 29	5 12 19 26	5 12 19 26	2 9 16 23 30
sibiri	2 9 16 23 30	6 13 20 27	6 13 20 27	3 10 17 24
	mè kalo	zuwèn kalo	zuluye kalo	uti kalo
kari	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29
ntènèn	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30
tarata	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24 31
araba	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25
alamisa	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26
juma	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27
sibiri	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28
	sètanburu kalo	òkutòburu kalo	nowanburu kalo	desanburu kalo
kari	5 12 19 26	3 10 17 24 31	7 14 21 28	5 12 19 26
ntènèn	6 13 20 27	4 11 18 25	1 8 15 22 29	6 13 20 27
tarata	7 14 21 28	5 12 19 26	2 9 16 23 30	7 14 21 28
araba	1 8 15 22 29	6 13 20 27	3 10 17 24	1 8 15 22 29
alamisa	2 9 16 23 30	7 14 21 28	4 11 18 25	2 9 16 23 30
juma	3 10 17 24	1 8 15 22 29	5 12 19 26	3 10 17 24 31
sibiri	4 11 18 25	2 9 16 23 30	6 13 20 27	4 11 18 25

seli minnu bè kè Mali kònò, olu filè nin ye :

- zanwuye kalo tile fòlò : o ye tubabu san daminè don ye.
- zanwuye kalo tile 8 n'a tile 14 : o ye dònba tile 12 n'a tile 18 ye.
- zanwuye kalo tile 20 : o ye Mali sòròdasiw ka seli ye.
- awirili kalo tile 12 : o ye paki seli dugujè ye.
- mè kalo tile fòlò : o ye baarakèlaw ka seli ye.
- mè kalo tile 25 : o ye Afiriki ka seli ye.
- zuluye kalo tile 22 : o ye selinin ncinin kalo tile fòlò ye.
- sètanburu kalo tile 22 : o ye Mali yèrèmahòrònya seli ye.
- sètanburu kalo tile 28 : o ye seliba kalo tile 10 ye.
- nowanburu kalo tile 19 : o ye fanga ta seli ye sòròdasiw fè.
- desanburu kalo tile 25 : o ye nowèli seli ye.
- desanburu kalo tile 28 : o ye dònba tile 12 ye.

mariyanmadi sisoko

lawale: segu jamana

Segu fanga tilalen bë waati saba ye. Waati fôlô ni waati filanan ko fôra kibaru téménen kônô. Waati sabanan de bë ko fô nin kibaru in kônô, n'o ye Jaralakaw ka fanga waati ye :

- Ngolo Jara ye fanga ta san 1766, ka to Segu kun na fo san 1790.
- Mônsôñ Jara sigira a nô na, kabini san 1790, fo san 1808.
- K'a ta san 1808 la, ka taa a se san 1827 la, Daa Mônsôñ de sigira Segu kun na.
- Daa salen kô, mògô caman sigira fanga na, k'a ta san 1827 la, fo san 1861. Nka, o si ma tògô sôrô ka Ngolo, Mônsôñ ani Daa Mônsôñ bô. Seku Umaru de ye Segu fanga ban san 1861 na.

jaralakaw ka fanga

Ngolo Jara (san 1766 fo san 1790)

San 1766 fo san 1770 :

Ngolo ka fanga daminé

Ngolo Jara kelen ka fanga ta, a ye kèleçè 12000 bila a yèrè bolo kôrô. Ngolo ye san naani kë ka banbagantiw kèle ; o kô, mògôw sònna a ye.

A ye Nyunna minè, o min y'a wolo dugu ye, ka Nyunnakaw bëe kë jòn ye, fo a fa n'a ba (olu tun sara, a mènna). A y'u faga k'u kë ka tònjòn dunun sòn.

Nyunna minèn kô a fè, a ye Cèkura minè ; Bitòn ka kèle kuntigi kôrô dô de tun b'o dugu kun na. Yen n'a kère fè dugu bëe dira o kèle kuntigi kôrô ma.

A ye san saba kë ka minyankaw kèle. A sera olu la.

A y'a ka jamana tila kafow ye, k'a denkè dô bila kafo kelen kelen bëe kun na :

- Nyanankôrô tun bë Segukôrô,
- Nci tun bë Bamabugu,
- Jakili tun bë Kerango,
- Mamuru tun bë Segu Sikôrô a fa kère fè.

San 1770 fo san 1790 :

Ngolo ka kèle

- Ngolo ni fulaw ka kèle ani Tumutu minèni :

Fula minnu tun sigilen bë Joliba ni Bani cè, olu tun b'a fè ka Ngolo ka fanga kôrôbô. Ngolo denkè Nci faga Karadugu kèle dô sen fè. Fulaw bolila kèle kô, ka taa u sigi Ganadugu (Sikaso koori kônô), ani Wasulun ; u nyèmôgô tun ye Sidi Baba ye. Fulaw gènnen kô ka bô Karadugu, Segu faama ye Maasina minè, ka Tumutu minè.

- Yatènga kèle :

Naba Wabôgô fa denkè min tògô tilala ka da ko Naba Kango, o gènna ka bô Yatènga, a fa so la, a nana Segu k'a bë taa dêmè nyini Bitòn Kulubali fè. A nana Dekôrô de sôrô fanga na Segu. Dekôrô ye kèlebole kelen di a ma, fulaw fana y'a dêmè, ani mòsi dugu dama dòw.

Naba Kango ye Naba Wabôgô gèn ka bô fanga na ; o taara i sigi Kaya. Naba Kango kelen ka fanga ta, o ye dô fara Wayiguya mara kan, ka Kaya minè.

A segintô ka bô o kèle yôrô, a ye a ka bamanan kèleñenw to folon kônôna dô la Nyesega kérè fè. A ye tasuma bila bin na ka bamananw bëe jeni, ko bamananw ye binnkannikèle law ye kojugu. Tasuma in ma se ka bamananw bëe faga ; dòw sera ka bô, fo ka se Segu. U taara Naba Kango ka walenyumandôn baliya lase Segu faama ma.

Manden jula minnu tun bë taa dôgô jò la Segu, bamananw binna olu kan, k'u bolo fènw minè u la. Manden jula ninnu taara u kalifa Naba Kango la, k'o k'u dêmè ka Segu kèle. Mòsiw taara bin Jènè kan, ka tinyèni kë Jènè dugu kônô ; a balala Jènèkaw la, olu ma se ka kèle kùnbèn. Segu faama ye kèle ban ka Manden julaw ka minèn w segin u ma.

Ka Naba Kango to si la, Segu faama ye kèle kelen kë Yatènga, nka o ma diya a la. Naba Kango salen kô fana, Segu faama ye kèle kë Yatènga, san 1787 la. A banana o kèle sen fè ; a yèrè sara, k'a sôrô, a ma se a bara. U y'a su kë misi wolo kônô, ka taa n'a ye Segu. Ngolo Jara su donna Segu.

lawale: segu

Mônsòn Jara (san 1790 fo san 1808)

Ngolo Jara ciyèn ta kèle

Ngolo sara, k'a sòrò, Segu fanga b'a ta Bamakò fo Tumutu. Ngolo denkè fòlò Nci sara Karadugu ; Mônsòn min tun dalen b'o kan, o y'a nyini ka sigi fanga na. A dògòkè Nyanankòrò ko Mônsòn man kan ni fanga ye, bawo, o fa ye jòn ye.

Nyanankòrò sigilen bë Segukura ; Mônsòn sigilen bë Segukòrò. Seekura ni Segu Sikòrò ye san fila kè o fadenya kèle la.

Bèma de tun ye Nyanankòrò ka kèle kuntigi ye. Mônsòn ye fanga nafolo labò, k'o tila a ka kèledenw ni nyògòn cè, walasa ka kèle dusu don u kònò. Bèma min ye Nyanankòrò ka kèle kuntigi ye, o y'a niyòrò sòrò nafolo in na. O kelen, Bèma ye Nyanankòrò janfa. Mônsòn y'a minè, ka nègè k'a la.

Desekòrò y'i to o kèle de la ka taa bin Nyamina kan. A ye ci bila Segu faama ma, k'a ka sòn Masasiw ka fanga ma. O digira Mônsòn na, k'a bë Kaarata ci.

Faama Daa Jara : Daa Mônsòn (san 1808 fo san 1827)

Daa ye Mônsòn denkè fòlò ye, dòw tun b'a wele ko Tònkòmò. Ale de ye fanga ta, Mônsòn salen. Maasinakaw murutilen, a y'olu kèle, ka Manden kèle, ka minyankaw kèle, ka Yatènga kèle, ka Cièn kèle (Cièn min bë Sinsanin kérè fè kòni).

Cièn kèle

Mama Jetura de tun ye Cièn dugutigi ye. Bèe tun bë Mama ka cènyè kofò. A tògò tun bë musow da tuma bëe ; o de konya kéra faama na, a k'a bë fali turu don Cièn dugutigi la, k'a kè jòn ye. Daa Mônsòn ye Cièn dugu minè, ka Mama Jetura faga.

San ka muruti

Ka Daa Mônsòn to fanga na Segu, Mama Tarawele min tun ye San jamanatigi ye, o tun b'a fè k'i ban Daa ka masakèya ma, ka Sankaw lamuruti. Daa ye kèlebolò wuli ka taa San. O kèle ganna, nka a ma diya Sankaw la. Mama Tarawele bòra San jamanatigi la, ka Nami Santara bila a nò na. O kéra san 1808.

Bèlèdugu kèle

Mônsòn selen Nyanankòrò la, a ye Bèlèdugu kèle daminè. A ye Bananba kafo bëe minè ; o waati kelen na, a dògòkè Kòrò Nci ye ka Nyamina ni Bamakò furancé kèle.

Mônsòn ye kèle kè fo Fuladugu. A dëséra Bangasi, o bë Kita ni kenyèka ni kòròn cè. Seri Numunkè de tun y'o dugutigi ye. Nka, Mônsòn sera Dedugu la, k'o minè.

Tumutu binnkanni

Ka Mônsòn to fanga na, Tumutukaw y'i ban ka disòngò sara san 1803. Mônsòn taara bin u kan, ka tinyèniba don u kun.

Yanni Mônsòn ka sa, a ye mòsi jamana kèle. A sara kònòboli dò de sababu la a ka cikèbuguda la Sirakòrò san 1808 na. Kabini Mônsòn sara, Segu daraja binna.

Manden kèle (san 1809)

Daa yèlèla Joliba woyo fè, ka taa Samanyana ci. Yefège dò tun ye yen dugutigi ye, se ma kè ale ma.

Nyamina ni Yatènga

Nyaminakaw ni Yatènga kèlela Daa fè, a sera u la fana. Daa ye bamanan dugu saba sigi Yatènga, olu tògò : Segukòrò, Banankòrò, Npèbala.

Maasina ka muruti

Maasina murutira san 1818 na. O san na, Maasina Arido ye ci bila Daa ma, a ka kèledenw d'a ma, yaasa a bë se ka Sheku Amadu kèle cogo min. Daa y'a ka kèle kuntigi Ngònbilen ni kèlebolò kelen bila ka taa. Kèle ma diya bamananw na, Ngònbilen fagara, Maasina kéra a yèrè ta ye.

Tònkòmò tun ye kèledenw fara nyògòn kan, k'u bë taa Maasina, nka a sara san 1827 la. A tun ye kèle ban nyini Kaarata Masasiw fè.

Tònkòmò sigira tònkòmò kèle fòlò Cèkura la, o ka taa Maasiré Céfou

San 1808

Céfou ta. A O s la; o k'u b' Nka, fulaw mògò karija kuntigè nafolok

San 1809

Ale tè se Segu kèle. A o fan 1849

San 1850

Ngònbilen

jamana

Daa Mônsôñ kò mògòw (san 1827 fo san 1861)

San 1827 fo san 1839 :
Cefòlò

Tònkomò salen, a dògòkè Cefòlò sigira fanga na. Cefòlò ni Daa den-kè fòlò kélèla fanga nò fè, Daa ka Cékura kòni. Cefòlò selen Cékura la, o bolila. Cefòlò yafara a ma, ka taa i kè Sheku Amadu kan tugun, Maasina Amiru kòni.

Cefòlò sara san 1839 la.

San 1839 fo san 1841 :
Nyénéba

Cefòlò salen, Nyénéba ye fanga ta. Ale sigira Watatala de.

O salen, nyagami donna fanga ko la; o de nana ni Maasina muruti ye, k'u b'u yérè bò Segu fanga kònò. Nka, Bakarijan min tun ye foroba fulaw kuntigi ye, o ye tònjiònw nyémògòya ta, ka Maasinakaw gèn. Bakarijan ye bilisi faga, Maasina kélè kuntigi. A ye dugu dòw minè, k'o nafolo don dòlò la Segu.

San 1841 fo san 1849 :
Kerango Be

Ale tun dusu ka bon kojugu, a tun tè se a yérè la fana. Muruja tun ni Segu ka di, Kerango Be ye Muruja kélè.

A mèenna Kuruma da la, a sera o fana na. A yérè sara o kò, san 1849 na.

San 1849 fo san 1851 :
Nalonma Nguman

Nguman min nalonnen don ; ale ye san fila dòròn de kè fanga na.

San 1851 fo san 1854 :
Masala Dènba

Ale ye Birigo ni Wasulun ani Gaganadugu kélè. Jaralakaw ka faama setigi laban y'ale de ye.

San 1854 fo san 1856 :
Torokòrò Mari

Torokòrò Mari sònna, a ni Laji Umaru ka kuma. A sigilen fanga na dòròn, a ye Manden kélè, ka Jabali ni Kena minè.

A ye daga sigi Masala da la, k'a dògòkè Kényè Mari to yen : a tun b'o nò fè, ko o ye ale muso tigè. Bamananw ko Torokòrò Mari y'olu janfa. Kényè Mari ye Torokòrò Mari faga. Ali Jara sigira fanga na.

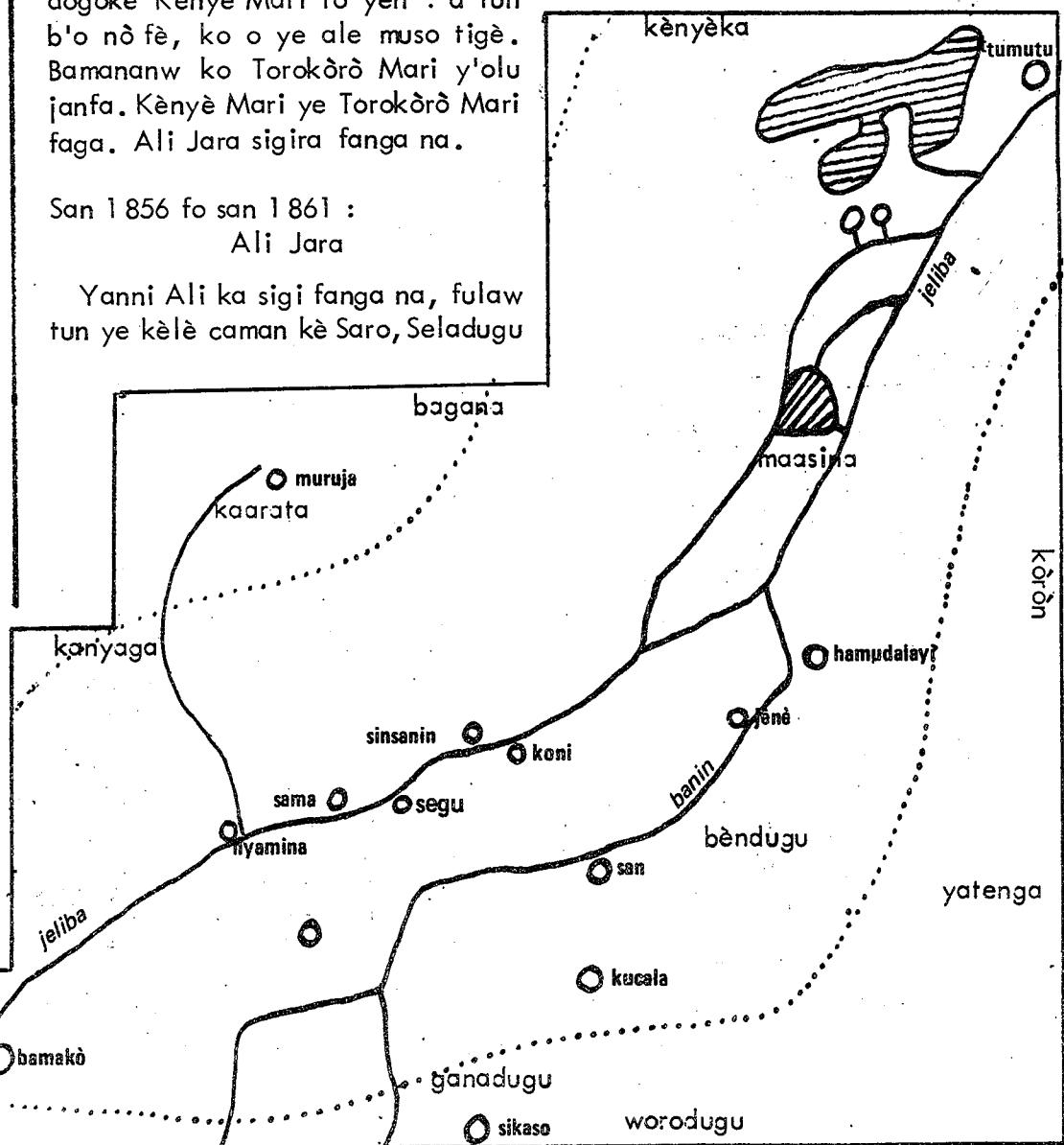
San 1856 fo san 1861 :
Ali Jara

Yanni Ali ka sigi fanga na, fulaw tun ye kélè caman kè Saro, Seladugu

ani Bèndugu. Nka, u tun ma se Segu kérèfèlaw la.

Kaarata minènen kò, Segu ni Hamudalayi ko nògòyara. Amadu Amadu ni Ali ye nyògòn dèmè, yaasa u bè se k'u yérè kana Laji Umaru la cogo min. Nka, u fila jèlen ma se Laji Umaru la.

Segu faama tun ye kélèbolo bila ka taa Kingi Jawaraw dèmè Seku Umaru kélèli la. A tun ye kélèbolo bila ka taa Bèlèdugu bamananw fana dèmè. Nka, ninnu si ma Laji Umaru kényè.

kibaru kanubagaw kuma yòrò

warabilen ni wulu ka badenya fara cogo

Fòlò, warabilen ni wulu tun ye badenma ye. U nana se muso furu ye tún ma min, wulu ko warabilen min ye kòrò ye, k'u ka jè k'o ta nyini fòlò n'o sòròla, ale ta na nyini.

U taara warabilen bénkè denmuso nò fè, o y'o d'u ma. Warabilen bénkè k'ale denmuso furunafolo ye ntabakunba segi kelen ani nsaba geren segi kelen ye.

Warabilen ni wulu k'o ma gèlèn. U taara olu nyini ka di. O kèlen, kònyò kèra. Bèe b'a dòn k'a fò nimògònin tulon ye kòròlen ye; wulu tora ka nimògònin tulon kè warabilen furumuso fè.

O dimi kèra warabilen la ; a ko wulu ma: Ndògò wulu, nimògònin tulon ye kòròlen ye; nka kukòròta ne ma deli kó ye nimògònin tulon la. N'a ma nyè an bë badenya fara.

Wulu y'i kanto: N'a ka di ye, an kana su si nyogò kan sanko tile. Warabilen ni wulu ka badenya farala.

U nana u kà forow ti-la; warabilen ka foro kèra so yan fan fè; wulu ta kèra o ni kungo cè.

Dugu jè o jè, wulu bë tèmè warabilen ka foro da fè, ka t'a ka foro la.

O tèmè-tèmèni ganna warabilen la. A y'i kanto wulu ma don dò : - Ndògò wulu, badenya faralen in t'a bannen ye dè; si kana si nyènafin minè. Ne den kan'i nyènafin minè; i den kana ne nyènafin minè. Sini n'i tèmèna ne ka foro la yan, bolo wèrè b'an fara ka bò nyogòn na.

O dugujè, wulu taatò a ka foro la, a tèmèna warabilen ka foro fè tugun - warabilen k'a ma : -N'dògò wulu, ne m'e laadi wa? I tè tèmè bi koyi. Bolo wèrè b'an fara ka bò nyogòn na.

U kèra nyogòn na, wulu ye warabilen t'a ku ma, k'o tufa, warabilen ye bo seri, a seginna k'a t'a kuma, k'a tufa, a ye bo seri. Warabilen bolila ka sin jiri ma. Wulu bolil'a nò fè ; a yèlèn jiri bala, wulu y'a t'a ku ma, k'a tufa, a ye bo seri.

A yèlèla jiri bala k'i sigi. Wulu taar'a ka fo-

ro la. Warabilen muso nana ni dumuni ye tuma min na, warabilen jigina ka n'i sigi jiri ju fè.

Muso k'a ma : -N'makè, bo cayara dè ! E ni jòn kèra nyogon na bi? Warabilen y'i kanto - N'ni ndògò wulu kèra nyogon na, a ye nin bo in bée de kè bi !

Muso k'a ma hatè, o kòròbò man ko. Ne ba ye furamugu dò di ne ma n'nató cèlasigi la, ko ni y'o kè mógo min bo la o tigi bë sa. Muso k'a ma yala nka kè nin na wa ?

Warabilen y'i kanto : -I kan'a kò la. A ko min ye cèmancè la dun. - A kana k'o la. Warabilen ko min ye jiriju la, o y'alé bo ye.

Kabini o kèra, warabilen ni wulu ka badenya farala.

Nuhun Male ka bò
Bana Npèsoba.

Wulu ye warabilen t'a ku ma.

bugufyè npogotigiw ka duguba kònò baara

Nin ye nyininkali ye min kèra kibarudilaso fè. Nyininkali in bè kungo kònò npogotigiw ka duguba kònò taga de kan. Aw yèrè b'a dòn ko bugufyè kònò npogotigiw ka duguba kònò tagama cayara sisan, u b'a fò k'u bè taga baara nyini. O wale in fana bè na ni ko caman ye : dòw bè ban ka segin u bò duguwa, dòw yèrè bè ban u maminèkèw la. Nin bèe kun ye mun ye sa ? Fura jumèn bè se ka sòró kun go kònò npogotigininw ka duguba kònò taga la?

Kibarudilaso, Bamakò.

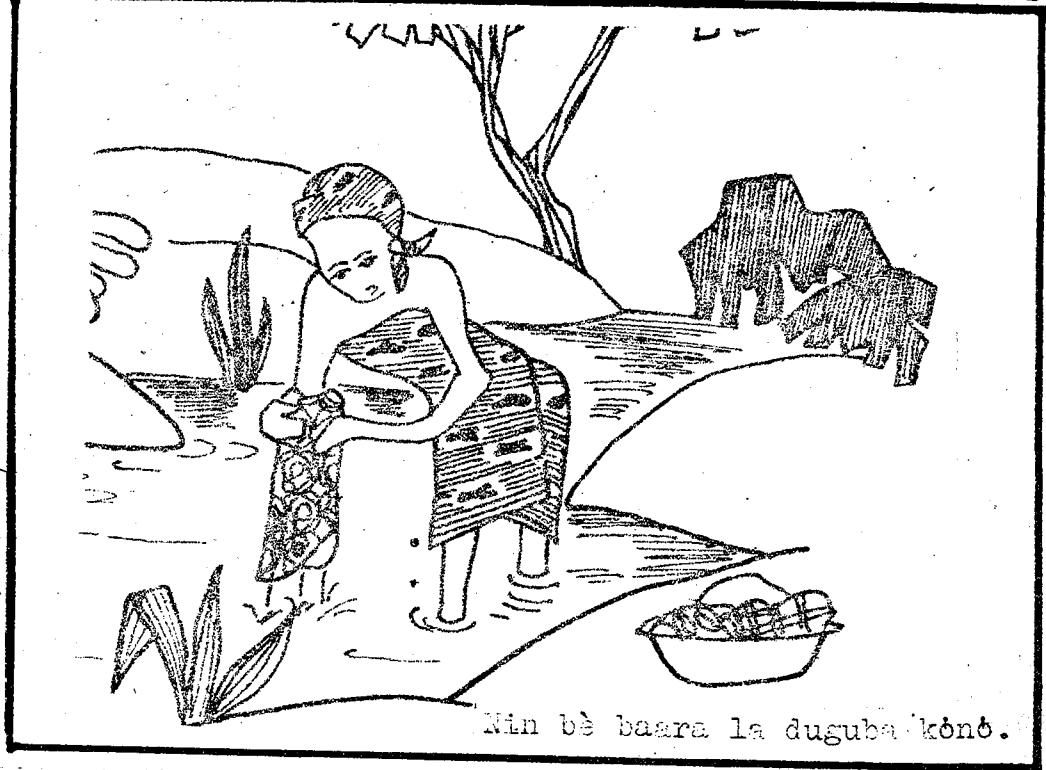
Nin ye Mama Tarawele ka jaabi ye nin nyininkaliw kan :

-Npogotinininw ka taama in bè se ka dabila, nk'a

fèrè bè se ka bò faamaw yèrè de yorò. Ni jamanà nyémögòw ye sariya kérènkerènnen ta nin kolà sisan, nyè bè sòró a la; n'o tè npogotiginin minw bè na baara nyini dugubaw kònò, a dòw jigi ka nyi u faw n'u baw ta ye, bawo a dow bè baara kè faamabaw yèrèw ka so.

Min ye a dòw ka bancè-la ye, walima ka ban ka segin u bò duguwa, o juba bè u ka su fè yaala la dugubaw kònò, o su fè yaala fana ju bè u jatigiw la, bawo mógo caman bè yen olu tè són u yèrèw denmuwo ka bò su fè, nka u b'u ka baa-rakèlaw bila ka bò.

Mama Tarawele
ka bò Ginyan
(Bananba).

ka bò sènzana

N'bè lètèrè ìn daminè kè foli ye ka nyèsin birigokaw bèe ma;k'a fò ko n'ma nyin'u kò, wa n'tè nyinè abada u kò.
Kibaru. Walahi, biliabi, i jo don ka tògò sérè, bawo Mali cè ni mu-sa; denmisèn ni mógo-kò-réba, bèe ye dugaw k'i ye, wa bée bè ka dò fara dugaw kan.

Maloya kana k'i la tugun; hamikana k'i la tugun; i jigi ka nyi. n'i y'a ye ne ye sèbèn in kè foli ye ka s'i ma, ne wulila sògòma, ko n'bè n'bole d'i kun cè la, o benn'i sentègè ma; ne ye n'kun kérèta, ne nyè ma s'i kulusi siri la, ne ye n'kun jigin k'a fò: Tabarikala, taba-daakala, i ni ce.

Ne sòròla sa, ka sè-bènni sira dò ci kérèn ni tilebin, ka dò ci baba ni banin fè, ka fe-liw tugu nyégón kó olu kònò; ka n'jò olu nyégón tigè yorò la, k'an nyèsin "Mali kunnafoni jènsèn so" ma; ka n'bole fila kérèta san fè; cèw ka n'ye, musow ni denmisènw ka n'ye. U bée ka n'ye. U bée ka nisondiyak'a fò ne nòfè ko :

- Ala ni ce
- Mali ni ce
- Balikukan ni ce, ani yèrèdòn
- kibaru ni ce, ani hòrónya

Ala ka sijan ni kènè-ya di kibaru, a baarakè-law an'an bée lajèlen ma.

kibaru kanubagaw kuma yòrò

dancòkòw de ye bale sigi

Ne tun y'a fô ka témèn ko n'bè Bale dugu tògòko nyenyini k'a lase kibaru kanubagaw bée ma, k'a d'a kan ni mègô sigira yòrò la, i ka yen buruju dén, k'a dugu sigi cogo dén.

Bi bi in na, n'tè yen tun, nka a na kè wale-nyumandòn ye k'a lase baleka cè n'a muse bée ma, ka d'u ka hérénya kan, hérónya min sara tè ne Sangare bolo.

Balekaw ye kakélew ye. U buruju béra Bassaka, n'o ye arondisiman dugu dô ye. Bale dugu sigibaa tégé tun ye Nagana Ganyi Dancòkò. O béra Bassaka Dancòkò la, n'o y'a fa ye, ani Nagana Kamara n'o y'a ba ye.

Ale de tun ye denw sinhaban ye; nk'a ni kéròw tinyèna k'o saba-bu k'a ba ka jònw tila-like ye. O kelen, Ganyi dimmina ka wuli ka bér Bassaka, kan'i sig'a yèrè ka buguda la.

Fadenw ye taa ka segin k'a nô fè, walas'a ka segin ka na; a ma són. O de kama a sigi yòrò welela Bale; o kérò ye "ban" marakakan na. Nka, Balekaw tè bambagaciw ye dè !

Ala ni Nagana Ganyi ka cèsiri fè, dugu in yiriwala; gatigi wérèw nana sigi a fè : olu ye Bubu Ture; Manyame Mawude Pofana; Kawu Tunkara; Masuko Samura; Juruha Sissokò ani kolan Danbele fana nana far'u kan. O don ni bi cè dugutigi tan ani naani de sigira Bale.

Cèkòrò Sangare lakólikaramogô -Bamakô-

ka bò jatawali

An mana kuma bi, an bë mun fô ? An b'a fô ko dinyè ye fu de ye; dinyè ka gèlèn. N'an y'an miiri, an b'a dôn ko dinyè tè fu ye. Sisan, mègô fu de ka ca.

N'an y'an miiri, an b'a dôn ko dinyè man gèlèn; hadamadenw yèrèw de bë gèlèya nyini k'a lase nyoggón ma.

Mègôw bë ko dô kè. Okow bë se ka kè nyuman ye; u bë se ka kè juguman ye. N'olu ka sérè b'o de la, hali n'o ko bë tinyèli lase mègô tòw ma, u b'o wale kè u yèrè ka sérè dérèn kama.

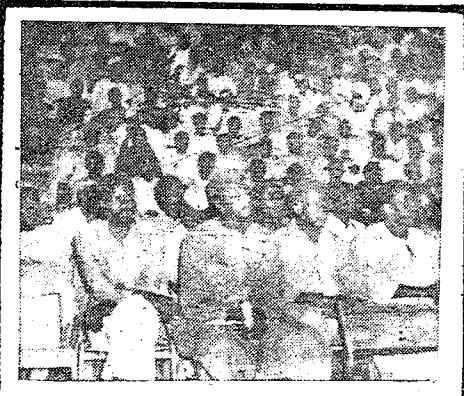
O mègô suguw cayalen bë bi i ko nyè dun ntône.

Jamana sariya dun y'o de fôlô kón. Mègô kelen ka sérè, o tè sérè ye; du kelen ka sérè, o tè sérè ye; dugu kelen ka sérè o tè sérè ye; hali kafé kelen ka sérè, o tè sérè ye.

Jamana den bée ka dôrômè, o de ka fisa jamana ma ni mègô kelen ka miliyari tan ye; n'o tè mègô kelen dô bë sérè Mali kón, izini b'a bolo, nka don o don, an ka goférènama bë taa jamana sebagatòw yòrò, u k'an dêmè. O b'a jira ko mègô kelen ka sérè bë jamana kón i n'a fè nyèsi bë baji la.

"UDPM" n'o ye pariti ye, jamana den bée sónna tòn kelen min na, o yèrè ya jira ko jamana den bée ye kelen ye. Hèrè ani hèrè tana, pariti ke bée ka kan o la.

Pariti ko jamana ye jamana denw bée ta ye; minw ko jamana ye mègô damadòw ta ye, olu tè jamana den tòw fè; u tè kòlabènna fè; u tè kodonna fè; u tè baarakèla fè. Mègô min bë jamana fè u t'o fè; u bë min fè, o ye min ka d'u ye. U ka hèrè bë min na, hali ni jama ka hèrè t'o la, o de ka d'u ye. O mègô sugu cayalen bë bi ilko ntòn.

Pariti t'o mègô sugu fè abada. Mali goférènama t'o mègô sugu fè. Maliden nyumanw t'o mègô sugu fè. Ala yèrè t'o mègô sugu fè, kira t'o fè.

Ibèréhima Danbele Animatèri Jatawali.

— kibaru kanubagaw kuma yòrò —

faso

n balima,
e de ko don,
e t'i faso dòn ?

faso... faso...
fa dugukolo...
e m'o dòn ?

ee, manyumako,
i masa minw filè,
i baden minw filè,
i faden minw filè,
i naminyògòn minw filè,
i ci n'i bônnà minw filè,
o de ye faso ye,
n teri nyuman.

i miiri dòonin sa,
nin dugukolo in n'a ka
jiri nyumanw,
daaba kuluw,
baji nyumanw,
kònò kuluw,
ani kuluw,
o de y'i faso ye.

faso,
bòkclo,
kòkolo.
faso,
wolo yòrò,
mò yòrò,
dòn yòrò,
waso yòrò.
faso,
maa danbe,
maa jigi,
maa niiri,
maa kunun,
maa bi ni sini,
faso,
i y'a dòn sa wa ?

faso,
jirisun mò duman,
suma duman.

faso,
maa halala.
faso,
sanuberenin,
n bè
balo,
sègèn,
sa
i ye.

faso,
i y'a dòn sa wa ?

ni dusu b'i la,
n'i ye hòròn ye,
n'i ye maa ye,
i jòyòrò na ye.

Yòrò Mènkòrò Jakite
Buguni

wa, jègè bè ji la

Maa caman bè kuma yan, o ma fèn fò yan.
Ni fèn ma fò yan, fèn tè nyènabò yan.

Min ko bòrè lankolon tè jò,
a kumana, nk'a ma fèn fò,
w'a ye ko jugu kè
yan.

Min ko sanji tè na jiri kò,
a kumana, nk'a ma fèn fò,
w'a ye ko jugu kè
yan.

Min ko maaya tè taa sua kò, siyansi tè taa maaya kò,
a kumana, nk'a ma fèn fò,
w'a ma ko jugu kè
yan.

Min ko maa bè don jama na, jama tè don maa na,
a kumana, nk'a ma fèn fò,
w'a ye ko jugu kè
yan.

Min ko bolonkòni kelen tè bélè ta,
a kumana, nk'a ma fèn fò,
w'a ye ko jugu kè
yan.

Yè.

Maa caman bè kuma yan, o ma fèn fò yan.
Ni fèn ma fò yan, fèn tè nyènabò yan.

Yè.

Mahamadu Konta
Bamakò

jeli baba sisòkò : lamidu soma nyakate

Jelikuntigi ko :

- "Denmisènw, wa, kuma filè dè.
Jatigikè ma sòn taali ma dè."

Denmisènw ko :

- "O tè baasi ye, jelikuntigi.
A bè fò ntori ma yòrò min "Bagayògò",
o t'a biriyòrò ye ?
O tuma na, an ka dò kè yan."

An tora bamanankè fè yen Nyèmina.

Jeliw b'a dòn, u mèenna tuma min, an ye kalo saba kè,
a kalo sabanan dafalen sa, jelicèkòròba ko an ma :

- "Denmisènw,

a' ye tò, an ka bonya karaba :

ni mògò y'èrè to bonya bolo, i tè kè mògò ye dè.
An k'an sara an jatigikè la sa, k'a fò, an bè taa."

Jelikuntigi nana Du Muke Tarawele ma, a ko :

- "Bamanankè,

Sisiya Jònmagan ni Waliya Jònmagan mòden,
Kami Zanga Tarawele mòden,

Ta Kami mòden,

Kenbu mòden,

i k'a dòn, anw bè sira nyini i fè sa,
anw bè segin."

A ko :

- "Jeliw, y'a dòn, aw kòni tèna nyè taali kò dè.
Nka, nin fè baasi ye.

A' y'a to, n ka taa a nyèfò n ba tògòma Nyagalen ye ;
n'o sònna a' ka taali ma, aw na taa ;

ni Nyagalen ma sòn dun, o tuma, taatumà t'aw la dè."

A nan'i jò a denmuso Nyagalen da la
a ba Daasun ka ga kòrò, a ko :

- "N ba tògòma Nyagalen, n ba tògòma Nyagalen,
Nyagalen Muke, Nyagalen Muke."

A ko :

- "Naamu, baba."

- "Ayiwa", a ko :

"i ka jeliw y'u sara k'u bè taa dè."

- "E, baa, jeliw k'u bè taa kelen ?"

A ko : - "Òwò."

- "E", a ko : "baa, jeliw ma hali san fila kè,
u ma san saba kè ; kalo saba, jeliw k'u bè taa wa ?"

A ko : - "Òwò."

- "O, wa, baa, ni jeliw k'u bè taa, o bè kè."

Ko : - "Wa, Nyagalen, n'i ko ten,
i dun tè jeliw labila ?"

A ko :

- "Baa, n bè sanu garamu kèmè kè ka jeliw labila."

- "E", a ko : "Nyagalen, e dusu ka dògò dè."

Ba tan ni fila bè e mògò min kelen bolo,
i tè jeliw sòn sanu caman na ?"

A ko : - "Wa, baa, n y'a kè garamu kèmè fila ye."

- "E", a ko : "Nyagalen, e dusu ka dògò, Nyagalen,
jeliw sòn. Ba tan ni fila bè e mògò min kelen fè,
garamu kèmè fila ye joli ye sa ? Jeliw sòn."

A ko : - "Wa, baa, n y'a kè garamu kèmè saba ye."

A ko : - "Nyagalen, dusu t'i kònò.

Kòri e na kè mògòsònna ye, n den ?

Jeliw sòn. E kelen de bè ne bolo,
fèn caman di jeliw ma."

A ko :

- "Wa, baa, n y'a kè garamu kèmè wòorò ye."

A tora ka den suguri,

fo den ye dòonin dòonin fara a kan,

fo k'a se garamu baa kelen ma, k'o dì jeliw ma.

A nan'i jò a muso fòlò da la, a ko :

- "Daasun, i n'i dògòninw,

bèe k'a ka jelimuso labila, ne yèrè bè n taw labila.

Ne bè jelicamalenw labila,

nka, aw ka jelimusow labila."

Hòrònmuso tan ni fila,

olu fana y'a kè fadenya ye :

min ko : "n ye n ka jelimuso sòn garamu kèmè naani",

min ko : "kèmè duuru", min ko : "kèmè wòorò",

min ko : "kèmè wolonwùla", min ko : "kèmè segin",

bèe y'a ta nyamakalamusò labila.

Du Muke Tarawele yèrè ko :

- "Nin tè baasi ye ;

ne yèrè, jelicamalenw, ne bèna aw labila.

N ye bakòrònnin tan ni fila d'aw ma,

ka bamuso tan ni fila di,

ka sagajigi tan ni fila di,

ka sagamuso tan ni fila di,

ka falimusò tan ni fila d'aw ma,

ka falikè tan ni fila di,

ka misimusò tan ni fila di,

ka ntura tan ni fila di,

ka sokè tan ni fila di,

ka somusò tan ni fila di,

ka bilakoronin tan ni fila d'aw ma,

ani npogotiginin tan ni fila."

Du Muke Tarawele ye nin bèe di jeliw ma,
jeliw ko : - "Bamanankè, i ni ce,

nin na somògòw sama bò.

A kèra mògò minnu nyè na, olu y'a ye,

n'anw sera yòrò min, olu n'a mèn dè."

(a tò bè bò kibaru nataw kònò)

ka bò kucala

jan to yèrè la kòrò ko ka nyi

jolida furakè cogo

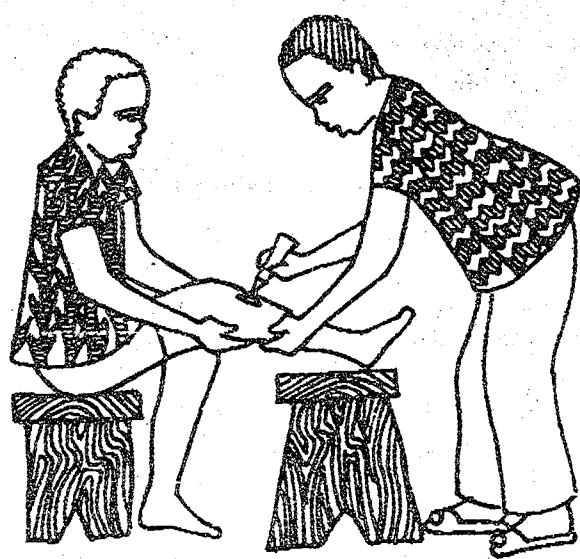
ni nèn tè jolida la

aw bē ji wuli k'o sigi
ka sumaya dòoni,
o kò ka joli ko, san'aw
ka alikòli nj fura
bilenni kē a la.

ka bandi magaman da
a la - nin bée kò fè -
i bē bandi manaman
wali bandi jeman meleke
a la

ni nèn dara joli la

i bē ji wuli k'o sigi a ka
wòlòkò, o kò ka ko,
sani i 'ka alikòli kē a la.

i bē joli fura oromisini
mu a la, k'a datugu
ni bandi magaman ye,

i bē se k'a meleke ni bandi
manama wali ni bandi
jeman ye.

